

ผลการนิเทศ

ประจำปีงบประมาณ 2566

ภายใต้ โครงการ
ยกระดับคุณภาพ
การจัดการศึกษา
ทวิศึกษาด้วยการ
นิเทศแบบสร้าง
กระบวนการคิด
แก้ปัญหาอนาคต

PA

นางสาวสุรตน์นารี ธิลาใจ

ตำแหน่งศึกษานิเทศก์

วิทยาลัยศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ

ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาอาชีวศึกษา ภาคเหนือ
สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ

เอกสารหมายเลข
2

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
ความเป็นมาและความสำคัญ	1
วัตถุประสงค์	6
กลุ่มเป้าหมาย	6
กรอบแนวคิดการนิเทศการศึกษา	7
กระบวนการนิเทศ	8
ปฏิทินการนิเทศ	9
ผลการนิเทศ	10
ภาคผนวก	14

ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาอาชีวศึกษาภาคเหนือ

รายงานผลการนิเทศการศึกษา

ผู้นิเทศ : ดร.สุรัตน์นารี ธิลาใจ

โครงการ ยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษาทวิศึกษาด้วยการนิเทศแบบสร้างกระบวนการคิดแก้ปัญหา

“การอาชีวศึกษาสื่อสาร แนวคิด (Concept) ประเทศไทยมั่นคง ร่ำรวย ด้วยมืออาชีวะ สู่วิสัยทัศน์ (Vision) ผลิตและพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษาสมรรถนะสูงเพื่อการพัฒนาประเทศ”

ภาระงานด้านการนิเทศการศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของการขับเคลื่อนให้บรรลุผล

ความเป็นมาและความสำคัญ

จากแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2560–2579 สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษากระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดยุทธศาสตร์ที่ 4 การสร้างโอกาสความเสมอภาคและความเท่าเทียมในด้านการอาชีวศึกษาที่เพิ่มโอกาสทางการศึกษาด้านอาชีวศึกษาให้ผู้เรียนทุกคน ทุกกลุ่ม ทุกพื้นที่และทุกระดับการศึกษาได้รับบริการทางการศึกษาด้านอาชีวศึกษาอย่างมีคุณภาพ สู่นโยบายและจุดเน้นการปฏิรูปการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการ การอาชีวศึกษา ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 ที่กำหนดวิสัยทัศน์ (Vision) ผลิตและพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษาสมรรถนะสูงเพื่อการพัฒนาประเทศ จากแนวคิด (Concept) ประเทศไทยมั่นคง ร่ำรวย ด้วยมืออาชีวะ นำแนวคิดสู่จุดเน้นหลัก (Focus) ขับเคลื่อนพัฒนาคุณภาพการจัดการอาชีวศึกษา เพื่อให้การผลิตและพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษาสมรรถนะสูงเป็นหลักในการพัฒนาและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ กล่าวคือ อาชีวะพร้อม การศึกษาพร้อม ประเทศไทยเดินหน้า โดยกำหนดเป็นนโยบายเร่งด่วน (Quick win) ข้อ 4 ขับเคลื่อนโครงการทวิศึกษาแนวใหม่ ในนโยบายหลัก (Policy) ข้อ 3 ขยายโอกาสการอาชีวศึกษา (Equity) ประเด็นการขับเคลื่อนนโยบาย (Policy Driving) ข้อ 3.1 สร้างโอกาสและลดความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงการอาชีวศึกษาด้วยโครงการทวิศึกษาแนวใหม่

ด้านผลการนิเทศ ติดตาม และประเมินผล พบว่า สุรัตน์นารี ธิลาใจ (นิเทศออนไลน์) ประชุมแลกเปลี่ยนด้านแนวคิดการพัฒนาและต่อยอด ผ่านเครือข่ายไลน์กลุ่ม “ห้องเรียนอาชีวะ/ทวิศึกษา (32)” เมื่อวันที่ 7 ธันวาคม 2565 เวลา 13.30-15.30 น. สามารถจำแนกผลได้ 5 ประเด็น

1) การบริหารจัดการนโยบาย ควรปรับ ยืดหยุ่น กลุ่มห้องเรียนอาชีวะเป็นทวิศึกษา ควรประกาศแนวทางการดำเนินงานหลักสูตรทวิศึกษา ให้ชัดเจนและรวดเร็วทันปีการศึกษา 2566 ควรมีการสร้างแนวปฏิบัติด้านการเงิน งบประมาณสนับสนุนให้ชัดเจน ทันเวลา ด้านการจัดการหลักสูตร ควรคงรูปแบบเดิม ด้านการบริหารจัดการ การจัดการเรียนรู้ และการวัดและประเมินผล เนื่องจากสถานศึกษามีความคุ้นชินและมีคู่มือที่ประสานงานได้อย่างราบรื่นจนเป็นวิถีทวิศึกษา

2) การนิเทศการศึกษา ด้วยการจัดรูปแบบการนิเทศ ติดตาม แบบเครือข่ายการนิเทศ เป็นระดับนโยบาย ระดับเขตพื้นที่ (เขตพื้นที่การศึกษาสังกัด สพฐ./อศจ.อาชีวศึกษา) และนิเทศระดับชั้นเรียน เพื่อสะท้อนคุณภาพ การศึกษาทวิศึกษา

3) การจัดการเรียนรู้ เน้นการเรียนรู้รูปแบบค่าย ฐานการเรียนรู้ บางรายวิชาควรจัดการเรียนรู้ เป็น ลักษณะโมดูลการเรียน แบบ Block Course ชุดการเรียนผ่านสื่อ วีดีโอ เพื่อลดเวลาเรียน เพิ่มเวลาเรียนรู้ และ สร้างความภูมิใจ เปิดโลกทัศน์ให้ผู้เรียนมีกลุ่มเครือข่ายทวิศึกษาทั่วประเทศ ในการเรียนรู้แบบการเข้าค่ายโดยใช้ ฐานการเรียนรู้ได้มาตรฐานห้องปฏิบัติการระดับสถาบันอุดมศึกษา สถานประกอบการที่ได้รับรองมาตรฐาน และมี เวทีสะท้อนผลการปฏิบัติ คัดเลือกผลงาน หรือประกวด แข่งขัน เฉพาะกลุ่มทวิศึกษา ประเภทการบริหารดีเด่น การจัดการเรียนรู้ดีเด่น ผลงาน ชิ้นงานผู้เรียนดีเด่น

4) สถานศึกษา ด้านสถานศึกษาต้องประเมินศักยภาพความพร้อมของตนเอง เนื่องจากแต่ละสถานศึกษา มีบริบทของแต่ละแห่งแตกต่างกัน ทั้งจัดทำแบบสอบถามนักเรียน ครู ผู้ปกครองที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย ชุมชน ว่าต้องการให้โรงเรียนเปิดทวิศึกษาไปในทิศทางไหน ควรจะมีหลักสูตรที่ใช้สำหรับทวิศึกษาเป็นการเฉพาะ เฉพาะเจาะจง และจัดเวลาเรียนที่เหมาะสมกับการจัดการเรียนการสอน ไม่ควรเรียนหนักมากเกินไป ปัจจุบัน พบว่า ภาคเรียนปกติเรียนไม่น้อยกว่า 35-45 คาบต่อภาคเรียน มีนักเรียนลงเรียนทั้งภาคปกติ ภาคฤดูร้อน ซึ่งไม่มี เวลาหยุดพัก ดังนั้นโรงเรียนที่จัดการศึกษาทวิศึกษาควรทำความเข้าใจกับครูของโรงเรียนทั้งหมดเพื่อจะได้บริหารจัดการได้คล่องตัว

5) เงื่อนไขความสำเร็จ พบว่า 1) มีหลักสูตรเฉพาะของทวิศึกษา 2) มีโครงสร้างของการจัดการเรียน สายสามัญ/สายอาชีพ สมดุลกัน 3) ใช้จุดแข็งทวิวุฒิ 4) คุณภาพการศึกษาสามารถประกอบอาชีพได้จริง 5) ศึกษา ต่อในระดับที่สูงขึ้นได้ 6) มีความเท่าเทียม ปวช.สายตรง 7) ปรับปรุงกระบวนการบริหารจัดการของวิทยาลัยและ โรงเรียนคู่ภาคี เช่น การระดมทรัพยากรร่วมกัน การบริหารกำลังคนหรือครูผู้สอนและผู้สนับสนุนการสอนให้ สอดคล้องกับสภาพของแต่ละพื้นที่ ระยะทางของการจัดการเรียนการสอน แต่ละโรงเรียนมีความห่างไกล ทำให้ เวลาในการจัดการเรียน ไม่สมบูรณ์ การเดินทางไกล เครื่องมือ อุปกรณ์ ไม่สามารถนำไปได้ ชุดฝึกไม่เพียงพอต่อ ผู้เรียนและผู้เรียนใช้เวลาในการเรียนสายสามัญ/สายอาชีพรวมกันแล้ว มากกว่า 35 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ ซึ่งส่งผล กระทบต่อคุณภาพการจัดการศึกษา 8) มีการทำความร่วมมือกับโรงเรียนในเครือข่าย 9) สร้างความสัมพันธ์ใน ชุมชนโดยเฉพาะอย่างยิ่งโรงเรียนที่อยู่ในละแวกชุมชนเดียวกันควรให้ความสนใจ 10) ใส่ใจในเรื่องของการทำ กิจกรรมประเพณีวัฒนธรรมร่วมกับชุมชนต่างๆ เพื่อทำให้ชุมชนได้รู้จักโรงเรียนรู้จักวิทยาลัย จะเป็นโอกาส ในการประชาสัมพันธ์ในเรื่องของระบบการศึกษาทวิศึกษา มีโอกาสที่จะได้ความร่วมมือกับชุมชนใกล้เคียง มากกว่าที่ จะไปหาโรงเรียนไกลๆ ประหยัดค่าใช้จ่ายในการเดินทาง และ 11) การนิเทศชี้แนะแนวทางให้ไปในทิศทางเดียว อบรมผู้ที่เกี่ยวข้อง ขยายกำลังคน ร่วมกันดำเนินการอย่างเป็นระบบ ประเมินผลการดำเนินงาน หากจุดเด่นและ จุดด้อย พัฒนาจุดเด่น ปรับปรุงแก้ไขจุดด้อย

ด้านการวิจัยต่าง ๆ พบว่า สุรัตน์นารี ธิดาใจ (2564 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษา ผลการนิเทศการจัด การศึกษาห้องเรียนอาชีพในโรงเรียนมัธยมศึกษาและทวิศึกษาของสถานศึกษาอาชีวศึกษาในเขตเศรษฐกิจพิเศษ จังหวัดตากและจังหวัดเชียงราย พบว่า ผลการนิเทศการศึกษาภายใต้โครงการนิเทศ ติดตามห้องเรียนอาชีพใน โรงเรียนมัธยมศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและการจัดการศึกษาทวิศึกษา ประจำปี การศึกษา 2564 โดยใช้กระบวนการนิเทศ 3 ขั้นตอน 1) ขั้นเตรียมการเป็นผลการปฏิบัติการนิเทศการศึกษา ด้าน

การศึกษา ค้นคว้า วิเคราะห์ สังเคราะห์และสรุปองค์ความรู้เกี่ยวกับการนิเทศการศึกษา การจัดการศึกษา ห้องเรียนอาชีพ วิชาชีพ ความพึงพอใจ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อการออกแบบการนิเทศการศึกษา คัดสรรวิธีการ นิเทศ สร้างแผนงาน โครงการ กิจกรรม สื่อนิเทศและเทคโนโลยี จัดทำเอกสารประกอบการนิเทศ 2) ขั้นการปฏิบัติ การนิเทศเป็นผลการปฏิบัติของผู้นิเทศที่ใช้ความรู้ความเชี่ยวชาญด้านการนิเทศการศึกษา ด้านการจัดการศึกษา ห้องเรียนอาชีพและการจัดการศึกษา วิชาชีพ วิธีการนิเทศแบบออนไลน์ ใช้กิจกรรมการนิเทศแบบประชุมเชิง ปฏิบัติการ เทคนิคการนิเทศใช้การกระตุ้นความภาคภูมิใจ การถอดบทเรียน การเสนอแนวคิด การต่อยอดและ การเสริมแรงจุดร่วม สงวนจุดต่าง ตามกรอบแนวคิดการนิเทศ 3) ขั้นสะท้อนผลและแลกเปลี่ยนของสถานศึกษามี การนำเสนอผลงานการดำเนินงานและได้รับการสะท้อนผลจากผู้นิเทศ ร้อยละ 100 ผลการศึกษาความพึงพอใจ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และพบว่า การนำประโยชน์นี้ไปใช้ด้านการนิเทศอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาได้แก่ การนำประโยชน์นี้ไปใช้ด้านการบริหารจัดการ นำประโยชน์นี้ไปใช้พัฒนาผู้เรียนด้านอาชีพ นำประโยชน์นี้ไปใช้ พัฒนาผู้เรียนด้านทักษะกระบวนการและนำประโยชน์นี้ไปใช้พัฒนาผู้เรียนด้านการประยุกต์ใช้ นำประโยชน์นี้ไปใช้ พัฒนาผู้เรียนด้านจริยธรรม และการนำประโยชน์นี้ไปใช้พัฒนาผู้เรียนด้านความรับผิดชอบ สอดคล้องกับ การสะท้อนผลการนิเทศการศึกษาของ สุรัตน์นารี ธิดาใจ (2564 : 31-37) ที่ได้สะท้อนผลการวิจัย ผลการนิเทศ การจัดการศึกษาห้องเรียนอาชีพในโรงเรียนมัธยมศึกษาและวิชาชีพของสถานศึกษาอาชีวศึกษาในเขตเศรษฐกิจ พิเศษจังหวัดตากและจังหวัดเชียงราย คือ การจัดการศึกษาวิชาชีพส่งผลดีที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนบางส่วนสามารถ เข้ารับการคัดเลือกเพื่อรับเกียรติบัตรผลการเรียนดีอย่างต่อเนื่องทุกภาคเรียน และในปัจจุบันมีการจัดการศึกษา ห้องเรียนอาชีพและวิชาชีพ มีนักเรียนหลักสูตรวิชาชีพจำนวนหนึ่งยังคงอยู่ในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 2 (ปวช.2) มีผู้เรียนที่จบการศึกษาส่วนใหญ่เรียนต่อระดับอุดมศึกษาและทำงาน สาเหตุที่ไม่สามารถสมัคร เรียนต่อในระดับ ปวส. ได้เต็มจำนวนอาจเกิดจากการเทียบโอนผลการเรียนที่ล่าช้าเกินกำหนด ภายหลังรับ การนิเทศ สถานศึกษามีการปรับแผนการเรียนให้เข้ากับโครงการห้องเรียนอาชีพและยังคงขอให้หลักสูตรวิชาชีพ ต่อเนื่องไป เนื่องจากสถานศึกษาได้จัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรห้องเรียนอาชีพให้เป็นไปตามหลักสูตรวิชาชีพและ รวบรวมเก็บหน่วยกิตเพื่อศึกษาในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ตามเจตนารมณ์ของผู้เรียน นอกจากนี้ยัง พบข้อเสนอแนะการดำเนินงาน ข้อควรปรับปรุง เพื่อการพัฒนาคุณภาพการนิเทศการศึกษาจากผู้รับการนิเทศ

จากสภาวะการณ์วิชาชีพศึกษาในปัจจุบัน สถานศึกษามีการดำเนินงานที่เป็นแนวทางการปฏิบัติที่หลากหลาย แต่มีประเด็นที่ไม่แตกต่าง กล่าวคือ สถานศึกษาอาชีวศึกษามีการเตรียมความพร้อมก่อนเปิดเรียน การสำรวจ แนะนำ ประชาสัมพันธ์ การรับสมัคร กลุ่มผู้เรียน สถานประกอบการ ประชาสัมพันธ์ให้ผู้ปกครอง นักเรียน สถานศึกษา มีการจัดซื้อวัสดุ ครุภัณฑ์ ประชุมวางแผน นิเทศ ติดตาม ประเมินผล จัดทดสอบมาตรฐานวิชาชีพและการทดสอบ V-NET มีการสร้างความรู้ความเข้าใจให้กับสถานศึกษาที่เป็นภาคีและมีการลงนามความร่วมมือระหว่าง สถานศึกษา การตรวจสอบหลักสูตรขั้นพื้นฐานและจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ ออกแบบตารางการเรียนการสอน มอบหมายหน้าที่ปฏิบัติงาน การจัดการเรียนรู้ การทดสอบ การส่งผลการเรียนรู้ การเทียบโอน การแก้ผลการเรียน การแก้ไขผลการเรียนในระบบ และการจัดทำใบระเบียบแสดงผลการเรียนตามหลักสูตร มีการจัดทำโครงการ ติดตาม ตรวจสอบ สร้างขวัญกำลังใจให้กับครูทั้งสองสถานศึกษา มอบโล่รางวัลเกียรติบัตร ให้กับสถานศึกษาและ โรงเรียน มีการใช้สื่อเทคโนโลยี สื่อออนไลน์ การจัดทำใบงานประกอบการเรียนที่มีเนื้อหาเหมาะสมกับผู้เรียน เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ผู้เรียนได้แสดงความรู้ความสามารถอย่างเต็มที่ ผลการเรียนอยู่ในระดับดีเป็นที่พอใจของ สถานศึกษา มีการนิเทศให้การสนับสนุนครูผู้สอน สถานศึกษา ในการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ในสาขาที่

ต้องการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ สนับสนุนแหล่งเรียนรู้และการวัดผลประเมินผลตามสภาพจริง ของแต่ละสถานศึกษา นอกจากนี้พบว่า ข้อดีของการจัดการศึกษาทวิศึกษา คือ สถานศึกษามีแผนการจัดการเรียนรู้ อยู่ก่อนจึงตรวจสอบและดำเนินการต่อยอดได้รวดเร็ว ผู้ปกครอง ผู้เรียนพึงพอใจที่จบการศึกษาแล้วได้วุฒิการศึกษาสองวุฒิ คือ วุฒิประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) และ วุฒิมัธยมศึกษาตอนปลาย สามารถประกอบอาชีพอิสระได้ นำความรู้ไปเพื่อการศึกษาต่อระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ปริญญาตรีได้ ผู้เรียนสามารถเรียนจบภายในระยะเวลาสามปี ผลการจัดทวิศึกษาได้เพิ่มปริมาณผู้เรียนให้กับสถานศึกษาอาชีวศึกษา และเป็นการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างครูทั้งสองสถานศึกษา ลดปัญหาयरุ่นระหว่างสถานศึกษา ในขณะที่พบว่ามีข้อเสีย กล่าวคือ ครูประจำชั้นเสียเวลาในการมาดูแลควบคุมนักเรียน โรงเรียนมีค่าใช้จ่ายในการเดินทางมาเรียนที่วิทยาลัย อาจจะมีการทะเลาะวิวาท หากเด็กนักเรียนที่มีปัญหากันอยู่แล้วระหว่างสถานศึกษา โรงเรียนมัธยมมีความเสี่ยงในการรับผิดชอบความปลอดภัยในการเดินทางมาเรียนที่วิทยาลัย สถานศึกษาอาชีวศึกษามีค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้น

การวิเคราะห์ความเชื่อมโยงกับสภาพการณ์ด้านการจัดการศึกษาตามแผนการศึกษาแห่งชาติมุ่งเน้นให้ มีระบบการศึกษาที่สนองตอบและก้าวทันการเปลี่ยนแปลงโลกที่เป็นพลวัตและบริบท โดยนำยุทธศาสตร์การผลิต และพัฒนากำลังคน การวิจัยและนวัตกรรม เพื่อสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศมาใช้เป็นแนวทาง ในการพัฒนาการจัดการศึกษา (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) การอาชีวศึกษาเป็นระบบการศึกษาที่มีความสำคัญต่อประเทศเพราะสามารถผลิตบุคลากรทั้งภาคธุรกิจบริการและภาคอุตสาหกรรมเพื่อรองรับ ความต้องการของตลาดแรงงานในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศ ที่ผ่านมา พบว่า ผู้เรียนเมื่อจบการศึกษา เกิดการว่างงานเพราะมีสมรรถนะไม่เป็นไปตามความต้องการของสถานประกอบการ (สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด เชียงใหม่, 2561) ด้านนโยบายการปฏิบัติราชการของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ปีงบประมาณ 2565 เน้นการยกระดับคุณภาพการจัดการอาชีวศึกษาแบบองค์รวมโดยใช้ พื้นที่เป็นฐาน เน้นการพัฒนาทั้งศูนย์การบริหารเครือข่ายการผลิตและพัฒนากำลังคนร่วมกับการผลิตและพัฒนา กำลังคนที่มีศักยภาพสูง และในฐานะศึกษานิเทศก์ที่มีประสบการณ์การนิเทศ ติดตามและประเมินผลการ เปลี่ยนแปลงสถานการณ์การผลิตกำลังคนอาชีวศึกษาอย่างต่อเนื่อง ได้มองเห็นถึงแนวโน้มของการเปลี่ยนแปลง ในสถานการณ์การทำงานในอนาคตที่เปลี่ยนแปลงไป ในมิติต่าง ๆ เช่น มิติที่ 1 การนำเครื่องจักรหรือ ปัญญาประดิษฐ์ (AI) เข้ามาทดแทนกำลังคน มิติที่ 2 สถานการณ์ผันผวนจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อ ไวรัสโคโรนา 2019 มิติที่ 3 การเปลี่ยนแปลงสู่ Digital Disruption และมิติที่ 4 การสะท้อนความต้องการจาก สถานประกอบการ

ผลการศึกษาและการใช้แผนการนิเทศการศึกษา ภายใต้ข้อตกลงในการพัฒนางาน (Performance Agreement : PA) ประจำปีงบประมาณ 2565 ของ สุรัตน์นารี ธิดาใจ (2565) พบว่าความต้องการจากสถาน ประกอบการได้สะท้อนว่ามีความต้องการกำลังคนอาชีวศึกษาเข้าสู่สถานประกอบการเนื่องจากเป็นบุคลากรที่มีความรู้ ความชำนาญในทักษะด้านอาชีพสูง แต่อย่างไรก็ตามผลการสัมภาษณ์กับสถานประกอบการบางรายได้ สะท้อนว่า ผู้เรียนอาชีวศึกษา 1) มีการสื่อสารเกี่ยวกับการทำงานหรือบทบาทหน้าที่ของตนเองน้อย 2) มีการคิด พลิ้วแปลงวิธีการแก้ปัญหาต่ำ 3) มีความสามารถในการใช้ดิจิทัลหรือเทคโนโลยีเพื่อช่วยแก้ปัญหาในการทำงานต่ำ ประกอบกับการสะท้อนถึงความต้องการหรือโจทย์ของสถานประกอบการ คือ สถานประกอบการส่วนใหญ่ต้องการ บุคลากรที่สามารถสะท้อนหรือแลกเปลี่ยนความรู้ในเชิงวิชาการหรือความรู้เกี่ยวกับอาชีพของตนเองในแนวทาง

ใหม่ ๆ ให้กับสถานประกอบการได้ สถานประกอบการต้องการบุคลากรที่มีความคิดพลิกแพลงเพื่อแก้ไข สถานการณ์อุปสรรคอันนำไปสู่การลดต้นทุนและทรัพยากรต่าง ๆ ของสถานประกอบการ เช่น หากผู้เรียนสามารถ ค้นหาคำตอบเพื่อแก้ไขปัญหาให้กับองค์กรได้ย่อมทำให้องค์กรสามารถประหยัดต้นทุน ยกตัวอย่างสถานการณ์ เรื่องการซ่อมบำรุงเครื่องจักรที่ต้องรออะไหล่จากต่างประเทศ ซึ่งอาจต้องใช้เวลาอันยาวนานด้วยสถานการณ์ดังกล่าวหาก ผู้เรียนสามารถคิดแก้ปัญหาด้วยการนำอะไหล่ทดแทนอื่นได้ หรือการคิดแก้ปัญหาอนาคตเพื่อการวางแผน ออกแบบระบบการผลิตในส่วนอื่น ๆ ระหว่างรออะไหล่จะทำให้องค์กรไม่ต้องหยุดชะงัก เป็นต้น ดังนั้นจะเห็นได้ว่า จากสถานการณ์ตัวอย่างดังกล่าวข้างต้น ทำให้กระบวนการคิดแก้ปัญหาอนาคต และการติดตามให้คำปรึกษาของ ศึกษานิเทศก์และครูนิเทศก์มีความจำเป็นอย่างยิ่ง

จากการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับกระบวนการคิดที่มีความหลากหลายรูปแบบ แต่กระบวนการที่เหมาะสมกับการแก้ปัญหาดังกล่าว คือ รูปแบบการคิดแก้ปัญหาอนาคต โดยมีผู้ให้ความหมายการคิดแก้ปัญหาอนาคตไว้ว่า เป็น การคิดแก้ปัญหาที่เริ่มจากการรับรู้ถึงสถานการณ์ที่ยังมาไม่ถึง ยังไม่ปรากฏขึ้นแล้วเอาสภาพการณ์นั้นเข้ามาสู่ ระบบการคิดแก้ปัญหาหรือค้นหาคำตอบที่แปลกใหม่ ช่วยให้ผู้เรียนในการเพิ่ม พัฒนา และสร้างจินตนาการ เกี่ยวกับอนาคต โดยผู้เรียนจะได้รับการฝึกด้านการตัดสินใจ ทักษะการทำงานเป็นกลุ่ม ฝึกทักษะในการคิดในระดับ ที่สูงขึ้น สามารถใช้วิธีการแก้ปัญหาและสามารถคิดวิเคราะห์และหาทางออกให้กับปัญหาได้อย่างมีจินตนาการและ สร้างสรรค์ อภินิหาร จิตรกร (2560) ; จิตติพร พิชญกุล (2547) ดังนั้น สรุปได้ว่า แนวคิดการออกแบบกระบวนการ คิดแก้ปัญหาอนาคต จึงเป็นการคิดถึงสิ่งที่ยังมาไม่ถึง เน้นการคิดจินตนาการถึงความเป็นไปได้ในสถานการณ์ต่าง ๆ ซึ่งเป็นการคิดในเชิงวางแผนอนาคต การป้องกันสถานการณ์ไม่พึงประสงค์ เพื่อให้เกิดแนวทาง การตัดสินใจที่ดี ที่สุด ทันท่วงทีต่อการเปลี่ยนแปลง เห็นภาพกว้าง

จากสภาวะการณ์ที่กล่าวมาข้างต้น สะท้อนให้เห็นถึงกระบวนการบริหารจัดการ กระบวนการเรียนการสอน และกระบวนการนิเทศติดตาม ขาดความเชื่อมโยง อันเป็นเหตุแห่งคุณภาพการศึกษา ในขณะที่กระบวนการพัฒนา คุณภาพการศึกษาประกอบด้วย 3 กระบวนการ 1) กระบวนการบริหารจัดการ 2) กระบวนการเรียนการสอน และ 3) กระบวนการนิเทศการศึกษา ซึ่งมีกระบวนการเรียนการสอนเป็นกระบวนการหลัก ส่วนกระบวนการบริหารจัดการ และกระบวนการนิเทศการศึกษาเป็นกระบวนการส่งเสริมสนับสนุนให้เกิดคุณภาพการจัดการศึกษา ดังนั้น นโยบายและจุดเน้นการปฏิบัติราชการ สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 ที่เป็น นโยบายเร่งด่วน (Quick win) ขับเคลื่อนโครงการทวิศึกษาแนวใหม่ซึ่งเป็นนโยบายหลัก (Policy) มุ่งขยายโอกาส การอาชีวศึกษา (Equity) ขับเคลื่อนการขับเคลื่อนนโยบาย (Policy Driving) เพื่อสร้างโอกาสและลดความเหลื่อมล้ำใน การเข้าถึงการอาชีวศึกษาด้วยโครงการทวิศึกษาแนวใหม่ และจากการสรุปผลการนิเทศการจัดการศึกษาทวิศึกษา เห็นได้ว่า กระบวนการนิเทศการศึกษาเข้าไปส่งเสริม สนับสนุน ขับเคลื่อนให้นโยบายและจุดเน้น เป็นไปอย่างมี ประสิทธิภาพและประสิทธิผล ด้วยเหตุกระบวนการนิเทศเป็นการทำงานเชิงพื้นที่การปฏิบัติจริง อันประกอบด้วย การนำนโยบายสู่สถานศึกษา /โรงเรียน ห้องเรียน สถานประกอบการที่เกี่ยวข้องอันส่งผลต่อคุณภาพการ จัดการศึกษาเชิงประจักษ์และสามารถสะท้อนผลได้ในทันสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในระดับชั้นเรียน สถานศึกษา สถาน ประกอบการดังกล่าวได้

ดังนั้น จึงจัดทำและขับเคลื่อนกิจกรรมภายใต้โครงการ ยุกระดับคุณภาพการจัดการศึกษาทวิศึกษา ด้วยการนิเทศแบบสร้างกระบวนการคิดแก้ปัญหาอนาคตขึ้น เพื่อยกระดับคุณภาพการนิเทศ สะท้อนผลคุณภาพ

การจัดการศึกษาทวิศึกษาแนวใหม่และเตรียมความพร้อมผู้เรียนอาชีวศึกษารองรับสถานการณ์การทำงานในอนาคตต่อไป

วัตถุประสงค์ เพื่อยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษาทวิศึกษาด้วยการนิเทศแบบสร้างกระบวนการคิดแก้ปัญหาอนาคต

กลุ่มเป้าหมาย และตัวชี้วัดความสำเร็จ

เชิงปริมาณ

1. กลุ่มเป้าหมายเป็นผู้นิเทศ ผู้บริหาร ครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาทวิศึกษา โดยพิจารณาตามแบบตอบรับการเข้าร่วมโครงการฯ จำนวน 36 คน
2. กลุ่มเป้าหมายเป็นผู้นิเทศ ผู้บริหาร ครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาทวิศึกษา ได้รับการนิเทศยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษาทวิศึกษาด้วยการนิเทศแบบสร้างกระบวนการคิดแก้ปัญหาอนาคต
3. กลุ่มเป้าหมายเป็นผู้นิเทศ ผู้บริหาร ครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาทวิศึกษา มีความพึงพอใจต่อการนิเทศยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษาทวิศึกษาด้วยการนิเทศแบบสร้างกระบวนการคิดแก้ปัญหาอนาคต

เชิงคุณภาพ

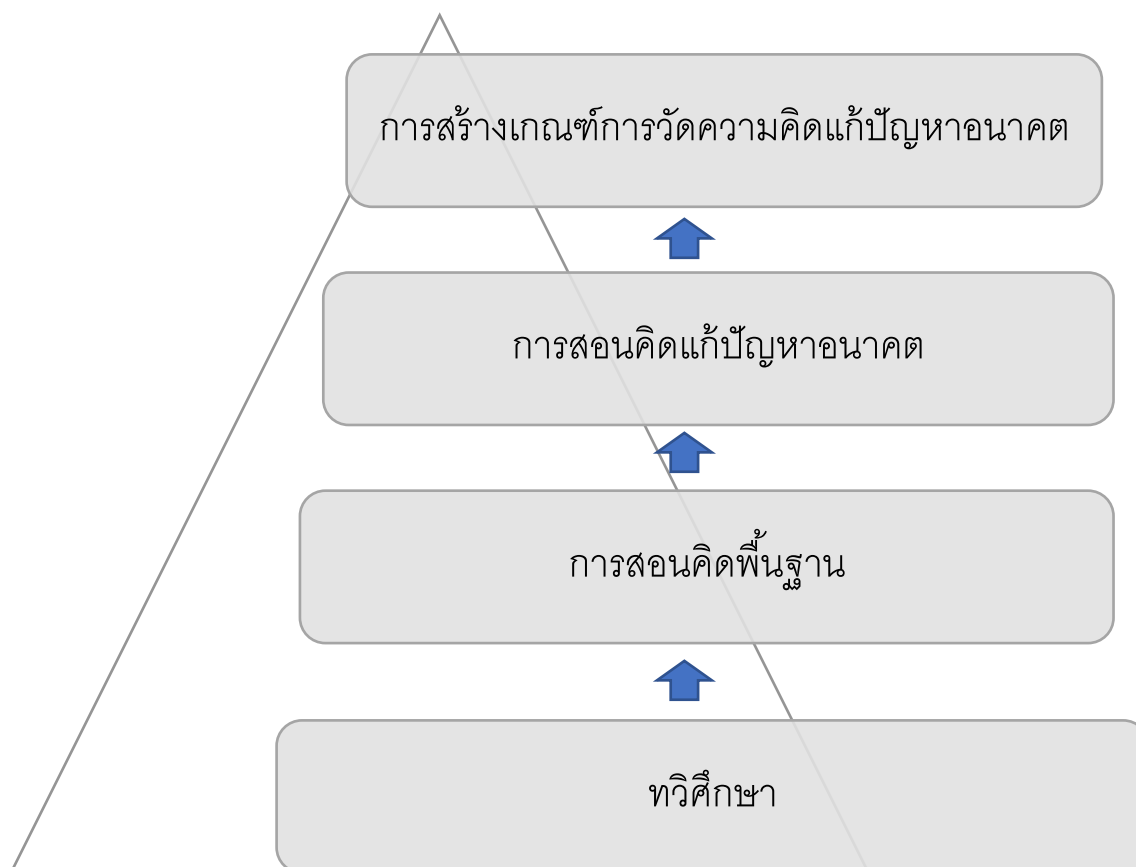
1. กลุ่มเป้าหมายเป็นผู้นิเทศ ผู้บริหาร ครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาทวิศึกษา โดยพิจารณาตามแบบตอบรับการเข้าร่วมโครงการฯ จำนวน 36 คน ผ่านการคัดเลือกเข้าร่วมโครงการฯ
2. กลุ่มเป้าหมายเป็นผู้นิเทศ ผู้บริหาร ครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาทวิศึกษา มีความรู้ความเข้าใจการยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษาทวิศึกษาด้วยการนิเทศแบบสร้างกระบวนการคิดแก้ปัญหาอนาคต
3. กลุ่มเป้าหมายเป็นผู้นิเทศ ผู้บริหาร ครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาทวิศึกษา มีความพึงพอใจต่อการนิเทศยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษาทวิศึกษาด้วยการนิเทศแบบสร้างกระบวนการคิดแก้ปัญหาอนาคต

ตัวชี้วัดความสำเร็จ

1. ร้อยละ 80 ของกลุ่มเป้าหมายเป็นผู้นิเทศ ผู้บริหาร ครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาทวิศึกษา ได้รับการรับรองผ่านการนิเทศ
2. ร้อยละ 80 ของกลุ่มเป้าหมายเป็นผู้นิเทศ ผู้บริหาร ครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาทวิศึกษา มีความรู้ความเข้าใจการยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษาทวิศึกษาด้วยการนิเทศแบบสร้างกระบวนการคิดแก้ปัญหาอนาคต อยู่ในระดับมากขึ้นไป
3. ร้อยละ 80 ของกลุ่มเป้าหมายเป็นผู้นิเทศ ผู้บริหาร ครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาทวิศึกษา มีความพึงพอใจต่อการนิเทศแบบสร้างกระบวนการคิดแก้ปัญหาอนาคต อยู่ในระดับมากขึ้นไป

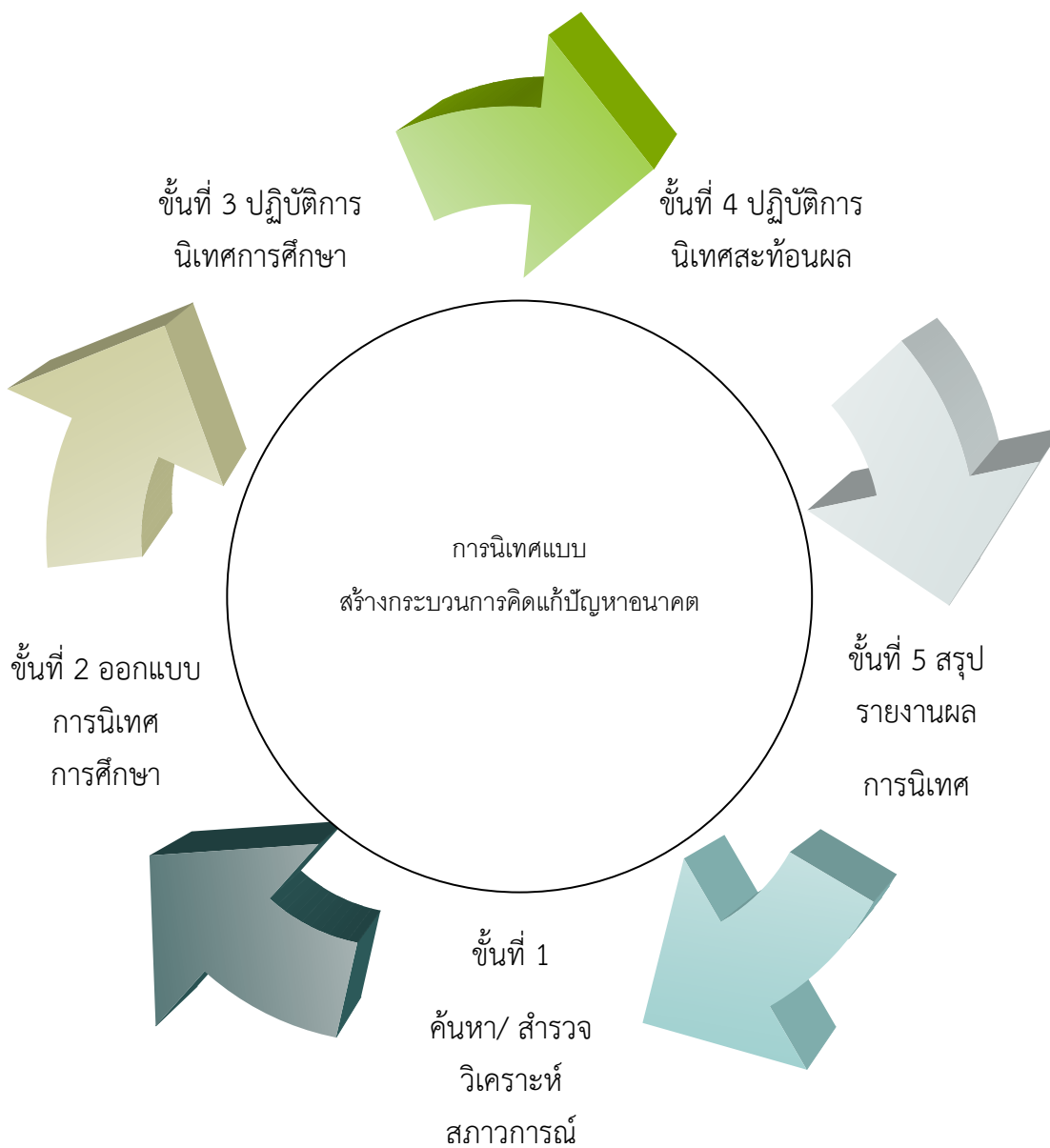
กรอบแนวคิดการนิเทศ ด้านขอข่วยเนื้อหา

การปฏิบัติงานนิเทศ ติดตามและประเมินผลยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษาทวิศึกษาด้วยการนิเทศ แบบสร้างกระบวนการคิดแก้ปัญหาอนาคต มีกรอบแนวคิด ด้านขอข่วยเนื้อหา ดังแผนภาพที่ 1 ดังนี้

แผนภาพที่ 1 แสดงกรอบแนวคิดการนิเทศ ด้านขอข่วยเนื้อหาการนิเทศ

กระบวนการนิเทศ : ใช้การนิเทศแบบสร้างกระบวนการคิดแก้ปัญหาอนาคต

แผนภาพที่ 2 อ้างอิง แผนการนิเทศแบบสร้างกระบวนการคิดแก้ปัญหาอนาคต ภายใต้ข้อตกลงในการพัฒนางาน (Performance Agreement : PA) ประจำปีงบประมาณ 2565. สุรัตน์นารี ธิลาใจ, 2565

ปฏิทิน แผนการนิเทศกิจกรรม

การนิเทศใช้เทคนิคการนิเทศ ด้วยการอบรมเชิงปฏิบัติการ ณ โรงแรมเชียงใหม่แกรนด์รูม จังหวัดเชียงใหม่ ประจำปีงบประมาณ 2566 ดังแผนการนิเทศกิจกรรมครั้งนี้ สรุปได้ ดังนี้

ตารางที่ 1 ปฏิทิน แผนการนิเทศ

วัน เดือน ปี เวลา	สถานที่ นิเทศ	เรื่อง/ประเด็น ที่นิเทศ	วิธีการ/ เครื่องมือนิเทศ	ชื่อผู้นิเทศ
22 - 23 มีนาคม 2566	ณ โรงแรม เชียงราย แกรนด์รูม	<ul style="list-style-type: none"> - สภาพพบปะทบทวนหน้าที่ของ อศจ. - นโยบายและยุทธศาสตร์ การจัดการศึกษาของเชียงราย - สร้างความรู้ สู่การปฏิบัติ การยกระดับคุณภาพ การจัดการศึกษาทวิศึกษา - สร้างความรู้ สู่การปฏิบัติ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้น พื้นฐาน 2551 - สร้างความรู้ สู่การปฏิบัติ การสอนการคิดแก้ปัญหาอนาคต - สร้างความรู้ สู่การปฏิบัติ การคิดแก้ปัญหาอนาคต 6 ชั้นตอน - สร้างความรู้ สู่การปฏิบัติ การสร้างเครื่องมือการวัดสมรรถนะ การคิดแก้ปัญหาอนาคต 	<ul style="list-style-type: none"> เทคนิคนิเทศ - บรรยาย - สาธิต - เสนอตัวอย่าง - การสอบถาม - นำเสนอผลงาน - การทดสอบ สื่อนิเทศ - ppt - สื่อ ICT - เอกสาร - แบบสอบถาม - แบบทดสอบ 	ผู้นิเทศ ดร.สุรัตน์นารี ธิลาใจ ศน.ชำนาญการพิเศษ ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนา อาชีวศึกษาภาคเหนือ

ผลการนิเทศ

ตอนที่ 1. ด้านกลุ่มเป้าหมาย พบว่า ร้อยละ 100 ของกลุ่มเป้าหมาย ได้รับการรับรองผ่านการนิเทศ ด้วย เกียรติบัตร จำแนกเป็นสถานศึกษา 14 แห่ง จาก 4 จังหวัด และผู้เข้ารับการนิเทศ จำนวน 41 คน ซึ่งมากกว่าที่กำหนดไว้ สะท้อนให้เห็นถึงการจัดการศึกษาวิถีชีวิตศึกษาด้วยกระบวนการคิดแก้ปัญหาอนาคตนั้นสำคัญ ดังนี้

ตารางที่ 2 แสดงจำนวนผู้เข้ารับการอบรมยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษาวิถีชีวิตศึกษาด้วยการนิเทศแบบสร้าง กระบวนการคิดแก้ปัญหาอนาคต ประจำปีงบประมาณ 2566

ที่	รายการ	สอจ.	จำนวนคน
1	เทคนิคกาญจนาภิเษกเชียงราย	เชียงราย	3
2	อาชีวศึกษาเชียงราย	เชียงราย	4
3	เกษตรและเทคโนโลยีเชียงราย	เชียงราย	3
4	เทคนิคเทิง	เชียงราย	3
5	เทคนิคตาก	ตาก	3
6	เทคนิคแม่สอด	ตาก	2
7	เทคนิคพะเยา	พะเยา	3
8	เทคนิคดอกคำใต้	พะเยา	3
9	การอาชีพปง	พะเยา	2
10	เทคนิคแพร่	แพร่	3
11	อาชีวศึกษาแพร่	แพร่	3
12	การอาชีพสอง	แพร่	2
13	เทคนิคเชียงราย	เชียงราย	2
14	การอาชีพเชียงราย	เชียงราย	5
รวม	14	4	41

**ตอนที่ 2 ผลการประเมินความรู้ ความเข้าใจการยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษาทวิศึกษาด้วยการนิเทศ
แบบสร้างกระบวนการคิดแก้ปัญหาอนาคต**

ตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ย ด้านความรู้ ความเข้าใจของผู้เข้าร่วมกิจกรรมนิเทศ จากการทดสอบความรู้ก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรมยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษาทวิศึกษาด้วยการนิเทศแบบสร้างกระบวนการคิดแก้ปัญหาอนาคตและคะแนนร้อยละหลังการได้รับความรู้จากการเข้าร่วมกิจกรรม

	คะแนนก่อน ร่วมกิจกรรม (Pretest) (15)	คะแนนหลัง ร่วมกิจกรรม (Posttest) (15)	ผลต่างของ คะแนน (ความก้าวหน้า)
คะแนนเฉลี่ย	6.32	13.72	7.40
คะแนนร้อยละ	42.13	91.46	49.33

จากตารางที่ 3 พบว่า ผลการประเมินความรู้ความเข้าใจก่อนได้รับการนิเทศมีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 6.32 และหลังได้รับการนิเทศมีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 13.72 และมีค่าร้อยละความก้าวหน้าด้านความรู้ความเข้าใจ เท่ากับ 7.40 แสดงว่าผู้เข้ารับการนิเทศ มีความรู้ความเข้าใจการยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษาทวิศึกษาด้วยการนิเทศแบบสร้างกระบวนการคิดแก้ปัญหาอนาคต เพิ่มสูงขึ้น คิดเป็นคะแนนร้อยละ 49.33 ผ่านเกณฑ์ที่กำหนดคิดเป็นร้อยละ 100

ตอนที่ 3 ผลการประเมินความรู้ ความเข้าใจ กระบวนการคิดแก้ปัญหาอนาคตของผู้เรียน

ตารางที่ 4 ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ย ด้านความรู้ ความเข้าใจของผู้เรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมนิเทศด้วยการทดสอบความรู้ก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรมระดับคุณภาพการจัดการศึกษาวิชาชีพศึกษาด้วยกรนิเทศแบบสร้างกระบวนการคิดแก้ปัญหาอนาคตและคะแนนร้อยละหลังการได้รับความรู้จากผู้สอน

	คะแนนก่อน ร่วมกิจกรรม (Pretest) (8)	คะแนนหลัง ร่วมกิจกรรม (Posttest) (8)	ผลต่างของ คะแนน (ความก้าวหน้า)
คะแนนเฉลี่ย	4.97	8	3.03
คะแนนร้อยละ	59.74	100	40.26

จากตารางที่ 4 พบว่า ผลการประเมินความรู้ความเข้าใจก่อนได้รับการสอนจากผู้สอน มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.97 และหลังได้รับการสอนจากผู้สอน มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 8 และมีค่าร้อยละความก้าวหน้าด้านความรู้ความเข้าใจ เท่ากับ 3.03 แสดงว่าผู้เรียน มีความรู้ความเข้าใจกระบวนการคิดแก้ปัญหาอนาคต เพิ่มสูงขึ้น คิดเป็นคะแนนร้อยละ 40.26 ผ่านเกณฑ์ที่กำหนดคิดเป็นร้อยละ 100

ตอนที่ 4 ความพึงพอใจต่อการยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษาทวิศึกษาด้วยการนิเทศแบบสร้างกระบวนการคิดแก้ปัญหาอนาคต พบว่า มีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด จากจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามที่ได้รับการนิเทศ ร้อยละ 100 ซึ่ง มากกว่าเป้าหมายที่กำหนดไว้ จำแนกได้ดังนี้

ตารางที่ 5 แสดงค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความพึงพอใจต่อการยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษาทวิศึกษาด้วยการนิเทศแบบสร้างกระบวนการคิดแก้ปัญหาอนาคต

รายการ	μ	σ	ระดับความพึงพอใจ
1. การจัดลำดับขั้นตอนของกิจกรรมการอบรม	4.20	0.54	มากที่สุด
2. การจัดสัดส่วนของกิจกรรม ระหว่างภาคทฤษฎีกับภาคปฏิบัติ	4.20	0.60	มากที่สุด
3. ความทันสมัยและการนำไปใช้ได้จริงของเนื้อหาการอบรม	4.10	0.83	มากที่สุด
4. ความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ของวิทยากร	4.33	0.60	มากที่สุด
5. ความสอดคล้องของตัวอย่างที่นำมาประกอบการอบรมกับการปฏิบัติจริงในสถานศึกษา	3.87	0.76	มาก
6. ความรู้ แนวคิด ทักษะและประสบการณ์ใหม่ ๆ ที่ได้รับจากการอบรม	4.37	0.75	มากที่สุด
7. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรมของผู้เข้ารับการอบรม	4.43	0.62	มากที่สุด
8. การได้รับคำแนะนำและข้อเสนอแนะจากวิทยากร	4.40	0.71	มากที่สุด
9. การได้รับกำลังใจและคำชื่นชมจากวิทยากร	4.40	0.61	มากที่สุด
10. การวัดและประเมินผลก่อนและหลังการอบรม	4.23	0.72	มากที่สุด
รวมเฉลี่ย	4.25	0.70	มากที่สุด

จากตารางที่ 4 พบว่า ความพึงพอใจของผู้รับการนิเทศโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\mu = 4.25$, $\sigma = 0.70$) ในกรณีนี้ พบว่า ข้อรายการที่ 5 ความสอดคล้องของตัวอย่างที่นำมาประกอบการอบรมกับการปฏิบัติจริงในสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\mu = 3.87$, $\sigma = 0.76$) นอกจากนี้ พบว่า ในข้อเสนอแนะ ที่เสนอให้มีการนำปัญหาของการจัดการศึกษาทวิศึกษาที่เกิดขึ้นจริงๆ มาเป็นตัวอย่าง

ภาคผนวก

ภาพ/ข่าว

ข่าวประชาสัมพันธ์

ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาอาชีวศึกษาภาคเหนือ

โดย ดร.สุรัตน์นารี ธิลาใจ

ฉบับที่ 11 เดือน มีนาคม 2566

ดร.ศรากร บุญปลั่งมภ์ ผอ. สอจ. เชียงราย วิทยาลัยเทคนิคเชียงราย ให้เกียรติเป็นประธาน และบรรยายพิเศษหัวข้อสภาพบทบาทและหน้าที่ของ สอจ. ภายใต้โครง การยกระดับคุณภาพ การจัดการศึกษาวิชาชีพด้วยการนิเทศแบบสร้างกระบวนการคิดแก้ปัญหาอนาคต ” ณ โรงแรม เชียงรายแกรนด์รูม จังหวัดเชียงราย ระหว่างวันที่ 22-23 มีนาคม 2566 โดยมีกลุ่มเป้าหมาย ประกอบด้วย ผู้นิเทศ ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษา จากสถานศึกษาอาชีวศึกษาในกลุ่ม สอจ. เชียงราย สอจ. พะเยา สอจ. แพร่ และ สอจ. ตาก ภายใต้แนวคิด “ทวินิเทศ” สอจ. สพม. และ ศรจ. เชียงราย ทั้งนี้ นายวัลลภ ไม้จำปา ศึกษาธิการจังหวัดเชียงราย ให้เกียรติ บรรยายพิเศษและ สร้างความตระหนัก การบูรณาการขับเคลื่อนทวิศึกษาในครั้งนี้ด้วย

ภาพ/ข่าว : ดร.สุรัตน์นารี ธิลาใจ 22/03/2023

PA

นางสาวสุรัตน์นารี อธิลาใจ ตำแหน่งศึกษานิเทศก์ วิทยฐานะศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ

ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพศึกษา ภาคเหนือ
สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ

เอกสารหมายเลข **6**